

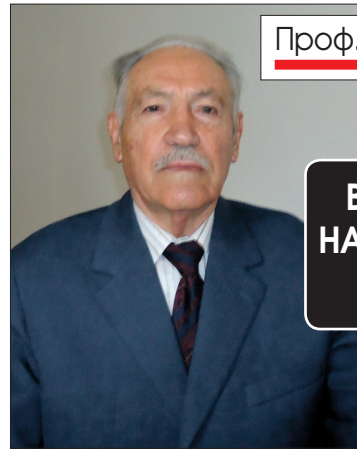

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 4 • год. ХСIII • 27 февруари 2013 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

Проф. д-р Иван Филчев

**ВЪЗРАЖДАНЕТО
НА ТРАКИЙСКОТО
ДВИЖЕНИЕ**

На стр. 3

ИЗБРАХА НОВ ПАТРИАРХ

На 24 февруари Русенският митрополит Неофит бе избран за предстоятел (патриарх) на Българската православна църква и митрополит на Софийската епархия. След преброяване на бюлетините вестта обяви досегашният временен наместник-председател Варненският и Великопреславски митрополит Кирил, който бе и председател на специално формираното избирателно бюро.

В избора участваха 138 делегати, като Неофит се яви на втория тур заедно с Ловчанския митрополит Гавриил. Старозагорският митрополит Галактион отпадна на първия тур.

Едновременно с обявяването на избора забиха и кам-

баните на храма „Св. Александър Невски“.

В храма се проведе и тържествената церемония по въвеждането в сан на Неофит в присъствието на над 800 гости – представители на поместните православни църкви, президента Росен Плевнелиев, председателя на Народното събрание Цеца Цачева, последния български цар и бивш премиер Симеон Сакскобургготски и много граждани.

Патриаршеският избирателен църковен събор бе свикан 42 години след последния избор на български патриарх. Тогава начело на БПЦ застана Максим, който има и най-дългия престой на поста от всички поместни православни църкви.

Неофит е третият патриарх след възстановяването на патриаршеското достойнство на БПЦ след Кирил и Максим.

Изборът се проведе при пълна прозрачност, като по време на избора бяха допускани камера и микрофони на националната телевизия.

На събора отсъстваха двама от митрополитите – тежко болният Западно и Средноевропейски митрополит Симеон и единият от кандидатите за патриарх – Старозагорският Галактион, който лежи с пневмония.

Наместник-председателят трябваше да бъде избран на първи тур с две трети от гласовете на делегатите, в случая – 92 гласа, а на балотаж – с обикновено мнозинство

Предстоятел на БПЦ стана русенският митрополит Неофит

Първият тур обаче завърши без победител. На втория тур Неофит получи 90 гласа, а Гавриил – 47.

Митрополит Неофит е роден в София през 1945 г. със светското име Симеон Димитров. На 20 години завършва Софийската духовна семинария, а през 1971 г. – Духовната академия в София. Специализира в Москва, а след завръщането си преподава и ръководи студентския хор в Духовната академия. През 1975 г. е подстриган за монах от патриарх Максим в Троянския манастир.

В края на 1989 г. става ректор на Духовната академия, а през 1991 г. – пръв декан на възстановения Богословски факултет при Софийския университет „Св. Климент Охридски“. По-късно е главен секретар на Светия синод и председател на настоятелството на катедралния храм „Св. Александър Невски“.

През 1994 г. става митрополит на Доростолско-Червенската епархия, а когато тя се разделя Неофит става Русенски митрополит.

Митрополит Неофит бе и зам. председател на УС на ТД „Тракия“ в Русе.

Продължава на 2-а стр.

Единайсетокластник от Смолян нарисова Апостола върху стената на дома си и заедно с други тинежджъри се снимаха пред изображението му, под което е изписана и неговата мисъл: „Дела трябват, а не думи“. Този факт, съпоставен с опитите напоследък на някои невърстни да поругават всичко свято, е повече от похвален. Такъв е букетът за Апостола от момчето от кв. „Райково“. То е сторило по свой начин това, което правят всяка година хиляди на 19 февруари, като поставят

цветя пред паметника на Левски в София, там където някога е висяло „черното бесило“ – без някои да ги организира, водени само от преклонение и обич към „най-българската рожба“. Светът на Апостола е храм, в който се пречиства душата, защото няма по-голям възрожденец и по-завършен родолюбец от него.

Наследството на Васил Левски често се впряга в талиги, които вървят в посока, противна на народната воля. Колко му е! Вземаш една знаменита мисъл на великия мечтател и я хвърляш по градските стъгди. Тя има чудодейна сила – респектира мало и голямо, защото е изречена от Него. На Левски всеки хваща вяра, но някои да си връзват

Да гледаме Апостола в очите

Тодор Корув

гащите с неговите завети е кощунствено. Къде е „святата и чиста република“, с която новоизлюпените демократи криеха фарисейството си? Пазим Левски от ополвяване, обезличаване, дегероизиране, но го искаме и като човек от плът и кръв. Не го щем като икона, а непрекъснато ровим в душата му. И сега, когато сведохме глави пред 140-годишнината от обесването му

телевизиите и вестниците ни щеха повече предателството отколкото посланията му, дори географската наука се намеси в криминалното раз-

вяра и на народност“, както мечтаеше Левски. Тези завети развяха Илинденско-преображенските поборници през 1903-та в неосвободените отечествени земи Тракия и Македония, за тях се жертваха. Тяхната светлина трябва да осветява и нашия тракийски път, още повече, че времето, в което живеем, задължава организацията ни да се освободи от затвореността в културно-обществения коловоз и целият народ да чуе нейния глас в защита на българската идентичност, за оцеляването на българската нация. Така ще погледнем Апостола в очите.

ДО НЕГОВО СВЕТЕЙ- ШЕСТВО НЕОФИТ - ПАТРИАРХ БЪЛГАР- СКИ И МИТРОПОЛИТ СОФИЙСКИ

ВАШЕ СВЕТЕЙШЕ- СТВО,

Позволете ми от името на Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и лично от мое име да поднеса почитанията си по случай избора Ви за Патриарх Български и Митрополит Софийски.

Оценявам избора Ви като акт с изключителна значимост, тъй като за първи път в най-новата история на България се проведе свободен събор и избор за

български патриарх.

От днес Вие сте олицетворение на очакванията и надеждите на българските граждани, наш пастир и духовен водач, призван да върне вярата на хората, да работи за единението на българската нация, за съзидание, достоен живот и напредък.

Уверен съм, че тесните връзки между Съюза на тракийските дружества в България и Българската православна църква, ще продължат да се развиват в името на защитата на българщината и на тракийската кауза, към която църквата винаги е била съпричастна. Ето защо ние българите от Тракия, гледаме с надежда и упование

в бъдещето и вярваме, че Вие ще останете наш верен съмишленик и деятел.

Нека Бог Ви даде сили и търпение да ни водите по правилния път на вярата и доброто, защото за нас Българската православна църква е опора за съхраняване на православното единство, на българския национален дух и култура, на единна България.

Пожелавам Ви здраве, мъдрост и успех в името на християнските ценности, в името на патриотизма и родолюбието, в името на добруването на българския народ.

**КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СТДБ**

Честит Трети Март!

Уважаеми сънародници,
Скъпи тракийци,

От името на Централното ръководство на СТДБ и от свое име искам най-сърдечно да ви поздравя с Националния празник на България – 3 март! Трети март е денят на извоюваната след 5-вековно потисничество българска свобода, чиито труден път минава през подвига на Левски, Ботев, Бенковски и участниците в Априлската епопея, през Батак, Плевен и Шипка, през подвига на хилядите знайни и незнайни руски войни и български опълченци, отдали живота си, за да я има България!

Нека в този тържествен ден на признателност, сведем глави пред героите, загинали за свободата, да си припомним за величавия им подвиг в името на България и да поставим стръкче цвете пред многобройните паметници. Нека помним и реализираме идеите и заветите им за силна и свободна България, нека бъдем достойни техни наследници!

Бъдещето на България зависи от всички нас!

**Честит Национален празник!
Председател на СТДБ
Красимир Премянов**

ПРОМЕНЯТ УЧЕБНИЦИТЕ ЗАРАДИ ЛЕВСКИ

И други важни дати за българите се оказват сбъркани

Новите учебници по история, в чието списване ще участва и проф. Илия Тодев, директор на Института за исторически изследвания на БАН, вече ще приемат 18 февруари за датата, на която е обесен Васил Левски. Редакцията се налага, за да отговаря честването на точната историческа дата. Пред в. „Тракия“ проф. Тодев поясни, че ако не сме точни в датите младите хора няма да ни вярват и за по-важните неща.

Според него е трудно да се каже от кога е тръгнала грешката да се чества 19 вместо 18 февруари. Объркването всъщност е резултат на техническа грешка при преминаването от Юлианския към Григорианския календар. Левски е обесен на 6 февруари 1873 г., когато действа старият стил на календара. Според професора през XX в. разликата между двата стила е 13 дни, но през предишния век тя е била само 12 дни. Вярната дата е не просто предположение, а доказан исторически факт и общината в Карлово например вече чества гибелта на Апостола на точната дата. За повечето българи обаче тя все още си остава на 19 февруари, когато и отдават почит на националния

ни герой. Затова честването в два последователни дни предизвика и тази година объркване у много хора.

Според проф. Илия Тодев другата „сбъркана“ дата е 2 юни-честването на Деня на Ботев и загиналите за свободата и независимостта на България. На 20 май по стар стил 1876 г. е последният тежък бой, когато привечер куршум пронизва Ботев в подножието на връх Камарата в Стара планина.

При „превеждането“ на истинската дата от стар на нов стил празнуването би трябвало да се извършва на 1 юни и дори вече на няколко пъти е имало опити въпреки традицията да се отбелязва точната дата.

Според друг колега на проф. Тодев – доц. д-р Петко Петков със сбъркани дати са и други български празници. Според преподавателя от Великотърновския университет по-точно става дума за нееднотипното им отбелязване: 3 март, например, се чества по нов стил (известно е, че Санстефанският прелиминарен мир е подписан на 19 февруари 1878 г.); 6 септември се чества по стар стил; 22 септември – също. Безпринципно редуване на стар и нов стил се наблюдава и при честването на други, не по-малко значими исторически дати: вместо на 20 април, когато започва Априлското въстание през 1876 г., този ден се отбелязва на 1 май – дата, натоварена с друг исторически смисъл и включена в сегашния официален празничен календар с друго значение.

Колкото до грешката с датата на обесването на Васил Левски Институтът за исторически изследвания на БАН я е коментирал на редица научни конференции. Според проф. Тодев са правени и постъпки пред Министерството на образованието, науката и културата датата да бъде коригирана поне в учебниците, но до момента историците не са намирали разбиране.

Още преди година пред БНР доц. Петков пък обясни от къде според него идва сгрешената дата. „Причината за това е, че

в началото на 50-те години датата 18 февруари се паднала в неделя. Тогава официозът на БКП „Работническо дело“ излязъл в броя си от понеделник със статия, написана от мастит историк „На днешния ден увисва на бесилото...“ и така тръгнало объркването. „Почитта към Левски се дава не когато трябва. Тук става дума за една досадна грешка, с която, преповтаряйки всяка година, показваме много лош пример на децата си, а да не говоря, че е нихилизъм“, твърди доц. Петков.

Според проф. Илия Тодев обаче все пак датата не е най-важното нещо, когато става дума за дни, превърнати от народа в символ на определени исторически събития или личности. Все пак той настоява точните дати да се знаят от българите, независимо от самите чествания.

• На 19 февруари пред паметника на Апостола бе поднесен венец и от СТДБ

Избраха нов патриарх

Продължение от 1-а стр.

Изборът на Неофит бе посрещнат с одобрение от гражданите и духовниците. Той е смятан за високообразован и начетен духовник, много добър администратор, склонен към компромиси и дипломатичност.

Новоизбраният патриарх излезе от синода, облечен в митрополитските си дрехи, за да бъде въведен на поста на церемонията в патриаршеския катедрален храм „Св. Александър Невски“. Отивайки към храма, той бе приветстван от стотици граждани.

„Аз, недостойният, бях въздигнат на българския патриаршески трон, за да поема пътя на високоотговорното служение“, каза в патриаршеското си слово Неофит.

„Високият църковен пост предразполага към проявленията на гордостта, но съзнанието за слабите човешки сили ни води към смирена молитва. Тежък е кръстът, който Светата ни църква възлага на скромните ми плещи. Убеден съм в подкрепата на високопреосвещените събратя – епархийски митрополити“, каза още патриарх Неофит.

Грижата за свещенството остава приоритет, ще подкрепям благотворителността и щедростта каза също патриарх Неофит.

А пред граждани след интронизацията патриархът отправи първото си послание: „Първата задача на църквата е да работим заедно. Нека всички българи бъдат честити и със стремеж в сърцата да работим за доброто на България“.

За първи път вечерта бе отслужен благослов и освещаване на бойните знамена и армията от новоизбрания български патриарх.

Пловдивчани откриха своя секция и в Сопот

• В Сопот бе открит новия клуб

На 13 февруари тракийското дружество „Войвода Руси Славов“ Пловдив откри своя секция в град Сопот. По стар обичай с хляб и сол домакините посрещнаха

председателката на ТД инж. Нонка Матова и редактора на в. „Тракия“ Соня Ангелова, както и свои приятели тракийци от клубовете в Пловдив и областта. Според

председателката на местната секция Лиляна Йотова в Сопот вече има близо 130 организирани тракийци, които искат да запазят паметта за своите родители и праде-

ди и да отбелязват заедно празниците и светлите дати от историята ни. До сега обаче ги е затруднявала липсата на подходящо помещение. Тракийците в града вече ще разполагат с две стаи от партерния етаж на новопостроен блок. Председателката на ТД „Руси Славов“ Нонка Матова подари на секцията в Сопот специален компас, за да „не губят никога правилната посока“. Тя обеща в най-скоро време да бъдат възстановени и секциите на дружеството в Карлово и Хисар. Следващата задача, която Матова си поставя е да снабди всички офиси на дружеството с компютри, за да се улесни връзката между тях. За целта ръководството на ТД е разработило проект, с който ще кандидатства за финансиране в българо-швейцарски фонд.

По-късно същия ден в Сопот бе открито и спортно стрелбище на дружеството. Спортният стрелков клуб „Тракийски юнак“ ще се раз-

полага в зала „Металик“ и още в деня на откриването си той събра много деца и юноши, които биха искали да опитат точността на своя мерник. Освен клуба си по стрелба ТД „Войвода Руси Славов“ е регистрирало и клубове по тенис на маса и бадмингтон. Нонка Матова откри с особено вълнение стрелковия клуб, понеже тъкмо в залата в Сопот е станала за първи път републикански шампион

по стрелба. По настояване на младежите в залата един от първите изстрели направи бившата олимпийска и световна шампионка. Преди време градът е разполагал с изключително силен отбор, сега, благодарение на новия клуб Нонка Матова се надява старата слава на сопотчани да се възроди.

Накрая гости и домакини се почерпиха в един от ресторантите на Сопот.

• Стрелбището събра много младежи и деца

ПРОФ. Д-Р ИВАН ФИЛЧЕВ

-Проф. Филчев, вие сте автор на единствената до сега история на Тракийското движение. Кога и как решихте да напишете този труд?

-Причината да пристъпя към написването на историята бе, че действително до момента нямаше подобно цялостно издание. Преобладаваха публикации за отделни важни събития като Илинденско-Преображенското въстание, разорението на тракийските българи или книги за отделни дейци като Георги Кондолов и др. Аз бях вече пенсионер и разполагах с твърде много време, а имах и не малък опит в написването на други материали. И най-важното - преди да се захвана с написването на научно-изследователски труд аз издадох популярна брошура по същата тематика, която се посрещна много добре от тракийските читатели.

-Имахте ли достатъчно архивни материали при работата си над историята?

-Общо взето архивни документи имаше достатъчно, но те се съхраняваха в различни институти, главно в Централния държавен архив, в научния архив на БАН и Български исторически архив към Народната библиотека. Наложи се обаче да използвам още държавните архиви във Варна, Хасково и военния.

-Кога се поставя началото на организираното тракийско движение?

-Началото се поставя в град Варна, където са преобладавали преселници от Източна Тракия и по-конкретно от Странджанско. Те започват непринудени сбирки в адвокатската кантора на брата на Петър Драгулев от Малко Търново и така се стига до учредяване на първото тракийско дружество на 12 май 1896 г. То е наречено „Странджа“, приет е и негов устав. Важно е да подчертаем, че тракийци са за демократичния принцип, не за лидерския, който и спазват през всички периоди на организационния си живот. Но членският състав не се ограничаваша само до тракийци от града, а се предвижда да се създават клонове и в другите селищата, където има тракийци. На 25 май същата година излиза и първият брой на печатния орган на дружеството - „Странджа“. На следващата година в Бургас се провежда учредителният конгрес, с който се утвърждава структурата с председател Петър Драгулев и заместник Капитан Петко Войвода.

-Като че ли в първите го-

дини отношенията с македонските организации остават доста деликатни?

-Действително, от начало то има известни несъгласия от македонците, които смятат, че в македонско дружество могат да членуват и тракийци. Но тракийското ръководство отстоява позицията, че две отделни дружества ще обединят много повече членове, ако съществуват паралелно. Това продължава до 1900 г. когато се постига обединение и се изграждат общи македоно-одрински дружества с общ Върховен македоно-одрински

Възраждането на тракийското движение

комитет.

Безспорно, Илинденско-Преображенското въстание изиграва роля за укрепване на единството. И въпреки, че въстанието в Македония избухва на 2 август, а в Тракия на 19 август, това е единно общо въстание с два центъра - за Македония в Битолско, а за Тракия - в Странджанско. Въстанието има единно ръководство в лицето на Централния комитет на ВМОРО и еднакви цели и задачи.

-Как се отразява на движението Балканската война?

-Тракийци я посрещат с възторг, много от тях участват в редиците на македоно-одринското опълчение, а датата на падането на Одрин - 26 март 1913 г., е обявена за Ден на Тракия. Още повече, че с Лондонския мирен договор източната граница с Турция се установява по линията Мидия-Енос. Престъпното безумие обаче на цар Фердинанд със започването на Междусъюзническата война и трагичните последици от нея попарват надеждите на тракийци за обединение на българските земи. То е свързано и с масовото изгонване на тракийци от родните места и заграбването на имотите им от турците.

На 14 май 1914 г. група одринци в София поставят началото на ново тракийско дру-

жество под името „Одринска Тракия“. В приетия устав се поставя за цел да се работи за тракийци по родните селища и за поддържане на духовното единство между българите от Одринска Тракия и свободна България. Новата война обаче прекъсва неговата дейност.

-Какви задачи си поставя тракийското движение след Първата световна война?

-Задачите са в две основни направления - организационно укрепване и борба срещу несправедливия Ньойски договор. На 22-24 декември 1918 г. в предградието на Одрин Караагач се провежда събор или конгрес с участието на 30 делегати от почти всички каази или околии на Одринския вилает. Съборът е открит с реферат на Димитър Попниколов за етнографските и географските граници на българския етнос и неговата борба за освобождение. Като се позовава на Лондонския договор от 1913 г. той отправя молба към българското правителство за по-твърдо отстояване на тракийските проблеми на предстоящата тогава мирна конференция в Париж. Приета е и Петиция относно българския характер на Тракия, подписана от 31 176 семейства със 166 650 членове. Приет е също така устав и е избран Върховен комитет от 5 човека с председател проф. Димитър Михалчев, родом от Лозенград. С този първи кон-

грес се поставя началото на летоброенето на конгресите на самостоятелната тракийска организация. През следващата 1919 г. се провеждат още 2 конгреса, които се занимават главно с настаняването и оземляването на тракийските бежанци.

Тракийци следят с голям интерес мирната конференция в Ньой и гласуването на чл. 48 за излиза на България на Егейско море. Те имат надежда, че Беломорска Тракия може да се върне на България. Изпращат и своя делегация на Лозанската конференция за защита на своите интереси, в това число и за завръщането на българските бежанци в Източна Тракия. Но както в Ньой, така и в Лозана, исканията ни не бяха уважени от победителите и Тракия е поделена между Гърция и Турция. През 1925 г. е сключен и Ангорския договор между България и Турция, който се оказва крайно несправедлив за източно-тракийските българи. Те бяха лишени от имотите си и животът им в България беше свързан с неопишуеми лишения и бедност.

От януари 1920 г. започва да излиза и печатният орган на тракийската организация в. „Тракия“, който широко пропагандира борбите на тракийци и техните неволи. Той се превръща в неуморен трибун и техен защитник.

След преврата на 19 май 1934 г., заедно със забраната

на всички демократични организации в страната, беше забранена и тракийската организация. Скоро обаче тракийци намират нов отдушник за изява. На 30 септември в София е създаден Тракийският научен институт с председател Христо Караманджуков, който обединява тракийската интелигенция. Заедно с издаването на книги, сборници и бюлетини той негласно поема и ролята на ръководител на тракийските дружества в страната.

-Какво се случва с организацията след Втората световна война?

-Тогава настъпиха коренни промени в общественото-политическия живот на страната. Създадени бяха благоприятни условия за възстановяване на тракийската организация. На 24 декември 1944 г. в София се проведе конференция, която избра нов Централен комитет с председател Никола Спиров. С това се постави ново начало в живота на тракийци. Наред със създаването на широка мрежа от тракийски дружества с богати изяви, свързани с честването на важни дати, се изградиха и много художествени колективи. Но през 1977 г. Политбюро на ЦК на БКП прецени, че македонските и тракийските дружества са изчерпили своите задачи и постепенно трябва да преустановят своята дейност.

Централните ни ръководства бяха закрити, а дружествата влязоха в структурите на Отечествения фронт.

-Кога организацията се възвраща отново?

-Изменението в обстановката настъпи през 1989 г., когато страната тръгна по нов демократичен път. Тогава стана и възраждането на тракийското движение, като инициатор за него беше Софийското дружество с председател Костадин Карамитрев. Този процес бе окончателно канализиран на XIX конгрес, състоял се на 25 и 26 март 1992 г. в Хасково. Избран бе нов Върховен комитет на СТДБ с председател Карамитрев и се прие програма за възраждането на тракийското движение. От началото на 1991 г. започна отново редовно да излиза и печатният орган вестник „Тракия“.

Днес стратегическите цели на тракийското движение са свързани с осъществяването на идеята за „Тракия без граници“, интеграцията на Тракия в Еврорегион Тракия и организационното укрепване на организацията.

-Проф. Филчев, през март вие навършвате 90 г. Искам сърдечно да ви поздравя с тази достолепна възраст, с почетния ви юбилей и да ви пожелаем много здраве, енергия и все така да сте активно отдаден на тракийската кауза.

Незабравимият д-р Стамат Апостолов

СТЕФКА КОСТОВА

На 5 февруари тази година членове на тракийско дружество „Екзарх Антим Първи“ в Бургас почетоха паметта на Д-р Стамат Апостолов.

Той беше ярка личност не само в обществения живот на Бургас, но и известен патриот в страната, неоправим идеалист, посветил живота си на националната тракийска кауза. Като наследник на големия тракийски Шаматански род, преселил се в България по време на Илинденско-Преображенското въстание, наред с хилядите тракийски бежанци, съдбата му е неразривно свързана с миналото, настоящето и бъдещето на останалите преселници от Източна Тракия.

Д-р Стамат Апостолов е роден на 7 януари 1928 година в с. Синьо камене, община Средец, област Бургас. Завършил е ветеринарна медицина във Ветеринарно-медицинския факултет в София и е доктор на ветеринарно-медицинските науки. Автор е на над 30 статии и научни съобщения по специалността си, но голямата му болка, любов и страст са издирването, съхраняването и систематизирането на ръкописи, фотографии, карти и други материали за тракийското движение от времето след подписване на злополучния Берлински договор до наши дни. Д-р Апостолов е автор на книгите „За свободата на Тракия“, „Тракия, изконна българска земя, напоена

с кръвта на предците ни“, „Моят корен“ и „Тракийски исторически календар“. Тези книги са безценни със спомените на очевидци или техни потомци за трагичната участ на бежанците от Източна и Западна Тракия, с пътеписите за посещенията по родните места на тракийските бежанци, намиращи се в днешна Турция и техните споделени спомени за участва на българското население по време на трагичните събития след разделението на България, с богатия си снимков материал. Твор-

бите са безценни исторически сборници, отразяващи бележитите събития от Руско-Турската освободителна война до Ангорския договор и предоставят богата информация за всички герои и личности, взели активно участие в национално-освободителните борби на нашия народ от Момчил юнак до съвременните видни дейатели на тракийската организация. Те представляват интерес за всички родолюбиви българи, които са радители за съхраняване историческата памет на българския род. С представянето на книгите на 11 януари 2003 г. в гр. Бургас, Съюзът на Тракийските дружества в България постави началото на честването на 100 годишнината от Преображенското въстание и 90 години от разорението на тракийските българи. Д-р Стамат Апостолов

е основен двигател при организиране на тържествата в памет на Илинденско-Преображенското въстание в местността Петрова нива. Той е идеен баща на патриотичното предаване „От българско, по-българско“ по ТВ СКАТ. Инициатор е на странджанско-тракийския „Фолклорен венец – Божура“, който от регионален прерасна в национален и международен фолклорен фестивал.

През периода 1994 – 2006 г., когато е председател на тракийско дружество „Екзарх Антим Първи“ – Бургас, и председател на Регионалния съвет на тракийските дружества в Бургаски регион д-р Апостолов не допуска да се спекулира с доверието на хилядите тракийци с цел обслужване на тясно партийни интереси. За своята достойна, активна граждан-

ска позиция д-р Апостолов е отличен със златен медал „Капитан Петко войвода“ и званието „Тракиец на годината“ за 2000 г. от СТДБ, а от 2003 г. е почетен гражданин на Бургас.

На 5 февруари 2008 г. тракийци от област Бургас се разделихме с големия българин, отдал сърцето си на тракийската кауза, човека с голяма буква, който със своята мъдрост ни завеща: „Не забравяйте повелата на времето! Пазете националните интереси на България! Не забравяйте, че те стоят над всякакви партийни и политически пристрастия, които са временни, а България е вечна и вие имате право да забравяте заветите на Левски и Ботев, на хилядите синове, паднали за нашата свобода! Помнете и бъдете! Поколенията няма да ни простят!“

■ Стамат Апостолов е инициаторът на фолклорния фестивал Божура

Дейци на тракийското движение - Михаил Герджиков

ПРОФ. Д-Р ИВАН ФИЛЧЕВ

В епичните борби за свободата на Тракия Михаил Герджиков заема особено важно място. „Млад, богато надарен, и умствено, и физически, с неспокоен дух, за потомците той си остава увенчан с ореола на ръководител и вдъхновител на Илинденско-Преображенското въстание. Той е роден на 26 януари 1877 г. в Пловдив. След като завършва гимназия, през есента на 1897 г. заминава за Швейцария да учи право. Тук попада в средата на свободолюбиви и революционно настроени младежи. Под тяхно влияние през 1899 г. напуска следването в Женева и се озовава като учител в българската гимназия в Бито-

ля. Запознава се с Дамян Груев, Васил Пасков и др. и става член на Окръжния революционен комитет. В състава на чети обикаля окръга. От есента на 1900 г. е на нелегална работа в Солун, където се запознава с Гоце Делчев и работи с него. По-късно споделя, че Гоце за него бил голям авторитет с ясен поглед и пълно разбиране на онова, което предстои да се случи. И той се стреми да му подражава.

Поврат в живота и дейността на М. Герджиков настъпва след конгреса на ООРК, състоял се в Пловдив през април 1902 г. в бащината му къща. Тук той е определен за ревизор-инспектор за Източна Тракия. Оттук нататък той е най-тясно свързан с ре-

волюционното движение в Тракия и Странджанско. За него настъпват усилни дни и месеци на постоянно физическо и умствено напрежение. Неговата дейност обхваща най-малко три важни сфери: постоянна връзка и участие в работата на ООРК, ЦК на ВМОРО и на ВМОК в София, непосредствена организаторска работа на територията на инспекционната зона, осигуряване на средства и съответно снабдяване с оръжие и боеприпаси на бойните групи за предстоящото въстание.

Михаил Герджиков е постоянно в движение и е много добре запознат с обстановката. На неговите срещи в селата, обикновено в черквите, присъстват почти всички мъже. Но той

е дълбоко неудовлетворен, че не разполага с необходимото оръжие, въпреки събраните парични средства в различните населени места. И не е съгласен с прибързаното решение за вдигане на въстание.

Организационният му талант и гений се проявяват най-ярко по време на конгреса на Петрова нива през лятото на 1903 г., когато се взема решение за въстание. Независимо от всички слабости в подготовката, М. Герджиков успява да убеди делегатите и събраните над 350 четници, че ако сега не се въстане заедно с македонците, по-късно това ще бъде не само по-трудно, но дори и невъзможно. И конгресът изработва един перфектен план, като разпределя реали-

тично силите и средствата и избира М. Герджиков, Л. Маджаров и капитан Ст. Икономов за главно ръководно боево тяло. И макар формално и тримата членове на ръководството да са равнопоставени, всеобщо е убеждението, че както по време на въстанието, така и след поражението му ролята на главен ръководител принадлежи на М. Герджиков. Не е случайно, че той, начело на чета от 120 души, успешно атакува и освобождава крайморските градчета Василико и Ахтопол и прави след това забележителен анализ на въстанието в статията си „Подвигът на тракийци“. На конгреса на ООРК във Варна през 1904 г. Герджиков не отхвърля своята вина за допуснати грешки и слабости. Но същевременно разкрива и безспорните успехи и залози за бъде-

щите битки с отоманския поробител.

След младотурския преврат през 1908 г. М. Герджиков отново се проявява като последователен организатор на конгреса в Одрин. Неговите оценки на събитията в Турция се оказват много точни и предпазват революционните кадри от излишни илюзии.

По време на Балканската война М. Герджиков получава войнското звание подпоручик, сформира доброволен отряд от тракийци и подпомага действията на редовната армия с охрана на Черноморското крайбрежие.

В следвоенния период М. Герджиков работи в различни области, включително и като журналист, но завинаги запазва обичта и признателността на тракийци. Умира в София на 18 март 1947 г.

БЪЛГАРИЯ В БАЛКАНСКИЯ СЪЮЗ СРЕЩУ Османската империя 1911-1913

За спорното и безспорното в създаването на Балканския съюз

АКАДЕМИК ГЕОРГИ МАРКОВ

В няколко последователни броя ви предлагаме страници от разширеното и допълнено издание на едноименната книга на акад. Марков

Османското завладяване на Балканския полуостров се дължеше и на дълбоко вкоренената и унаследявана враждебност между взаимно отслабващите се балкански държави, изпуснали възможността за оказване на съвместна съпротива срещу унищожителното нашествие на „новите варвари“. Трябваше да изтекат векове на общи страдания и връщане с поколения назад в икономическото, обществено-политическото и културното развитие, за да си пробие път убеждението в необходимостта от обединяване на силите в името на толкова желаното освобождение. Въстанията на балканските народи и войните, водени от Австрия и Русия, разклаиха устоите на Империята, разпростряла се безнаказано върху три континента. Една след друга се завърнаха към собствен държавен живот Черна гора, Сърбия, Гърция, Влашко и Молдова (Румъния), най-сетне възкръсна, макар и жестоко оръзана с Берлинския договор, и българската държава в непосредствена близост до Цариград и Протоците.

Непълното национално освобождение повика от миналото стари противоречия, възникнаха и нови. Сърбия нападна България през 1885 г. в името на „Балканското равновесие“, Румъния се изправи пред война с България през 1900 г. и сключи военна конвенция с Австро-Унгария за завладяването на „четири-гълника“ Силистра – Русе – Шумен – Варна, а дипломатическите отношения с Гърция опряха до скъсване през 1906 г. поради изстъпленията на андартски чети над българите в Югозападна Македония и съразмерния отговор на прокудените от там бежанци. Европейските кабинети нарекоха размирията полуостров „Балканика вулканика“, въпреки че точно те породиха геополитическите условия за противопоставянето с оглед на имперските си интереси.

Опитите за сближение и съюз между България и Сърбия, предприети през 1897 и 1904 г., се провалиха главно поради стремежа на управляващите кръгове в Белград да разделят Македония въпреки липсата на коренно сръбско население в тази твърде оспорвана област. Изгледите за помирение бяха толкова нищожни, че Високата порта отделяше подобаващо внимание предимно на Великите сили, използвайки ловко тяхното съперничество, за да запази своите европейски владения.

Дори познавачите на балканския политически климат не вярваха да се случи „чудото“, защото бяха посветени в честата промяна на неговите ветрове и течения.

Какво имаха предвид българите от Царството, когато повтаряха като думи от проповед, че трябва да освободят „поробените братя отвъд Странджа, Родопите, Рила и Осогово“ и „да се съберат с тях под обща държавна стряха“? За да бъде възможно най-точни, ще се позовем на статистическите данни за населението в Македония и Одринска Тракия в навечерието на Балканските войни. Географската област Македония се простираше от Шар планина и Скопска Черна гора до Грамошката планина и р. Бистрица, от р. Места и Бяло море до Охридското езеро и р. Черни Дрин. Нейните земи бяха административно включени в три вилаета.

Одринският вилает достигаше на север до българската граница, на запад до Средните Родопи и долното течение на р. Места, на юг до Бяло и Мраморно море, на югоизток от гр. Ерекли на Мраморно море до

ната пропаганда на Вселенската патриаршия, чувствително намалиха броя на българското население в Одринска Тракия. **ПРЕДВЕСТНИЦИ НА „ДИПЛОМАТИЧЕСКОТО ЧУДО“**

Политиците, изградили Балканския съюз, който води победоносната война срещу Османската империя, нарекоха своето макар и нетрайно създание „дипломатическо чудо“. Никой в столиците на Европейските сили не успя да предрече изненадващото тясното сближаване между подозрително дебнещите се балкански „държавици“. Силите, подписали Берлинския договор, също бяха зорко за опазването на териториалното статукво от едностранни посегателства. Младотурското управление обаче захвърли маската на „Хуриета“ (Свободата) и се зае с „османизирането“ на подвластните му нетурски народи. В „Европейска Турция“ настанаха събития, променили както враждебните настроения между различните по националност християнски населения, така и плановете на съответно закрилящи ги пра-

вншните работи. Появили се недоволства причиниха треска в помирителните ходове на Страшимир Добрович, доверен началник на Тайния кабинет, сновящ неуморно между двореца и партийните клубове. Данев категорично отказа да влезе в правителството, ако не бъде оглавено от него, и се задоволи с председателството на Народното събрание, като запази стремежа си за дипломатически изяви. Изричната уговорка предвиждаше в случай на наложително преустройство на правителството той да го извърши.

Добрович въздъхна облекчено, без да се разделя с дълбоките си съмнения: „Бабуването ми този път даде близнечета. Да не мислите обаче, че работата беше лесна. Осем дена наред трябваше да се тича деном и нощем и пак резултатът не излезе такъв, какъвто се желаеше. Дали близнечетата ще живеят, е въпрос. Мене ако питате, аз се съмнявам“. Опасението произлизаше не само от твърдението, че „близнечетата обикновено не живеят“, а от разразилата се „борба за надмощие в самия кабинет“.

• Част от ръководството на 11 Македонска пехотна дивизия
Снимките са от „Изгубената България“

в южно от гр. Мидия на Черно море. Одринска Тракия обаче бе в по-стеснени граници: Одринският санджак, включващ каазите с центрове градовете Одрин, Хавса, Димотика, Узункюпрю, Мустафа паша, Ортакой и Кърджали; Лозенградският санджак с каазите Лозенград, Малко Търново, Виза, Люлебургаз, Бабаески, Ахтопол и Мидия; Гюмюрджински санджак с каазите Гюмюрджина, Скече, Султанери, Дарьдере, Егридере и Ахъчелеби; Дедеагачкият санджак с каазите Дедеагач, Софлу и една трета от Еноската кааза; от Родостенския санджак се включваха само каазата Айребол и половината от Малгарската кааза. В така очертаната географска област българите наброяваха 350 000, редом с 300 000 мюсюлмани и 166 400 гърци. Близостта до имперската столица и Протоците, вековното „етническо прочистване“ на техните подстъпи, войните и въстанията, последвани от бежански вълни, както и сил-

вительства. Колкото и да бе невероятно, самата Висока порта с крайните си пантюристички действия накара доскоро недоверяващите се помежду си съперници за „Османското наследство“ да си подадат ръце. В средата на сложните игри около създаването на „Седмата европейска сила“ застана българската „тайна дипломация“.

Правителството, което бе призвано да осъществи дълго отлагания съюз между православните балкански държави, дойде на власт в България на 16 март 1911 г., заявявайки „търпение и миролюбие“ във външната политика. Самото образуване на коалиционния кабинет не мина без трудности, тъй като ръководителите на Народната и Прогресивнолибералната партия Иван Ев. Гешов и Стоян Данев не можаха да си поделят креслото на първия министър. Цар Фердинанд I се възползва от избухналото пререкание и спря своя избор на Гешов, а Данев пожела да види на поста министър на

Така несигурно и под въпрос се появи в политическия свят правителството, на което твърде скоро бе възложена историческата задача да води победоносно Освободителната война, подготвяна десетилетия наред от неговите предшественици.

На Босфора посрещнаха правителствената смяна в София с „особено приятелско разположение“ и изказаха надежда за подобряване на нагнетатите от Балканската криза през 1908–1909 г. отношения. Външните министри си размениха любезни обещания за „трайно приятелство“. Усилията трябваше да се съсредоточат в стопанското сътрудничество и зачитането на правата на българското мнозинство в Македония и Одринска Тракия.

Пролетта на 1911 г. дойде с бурно събитие, което раздвижи балканските взаимоотношения. Албанското въстаническо движение, разгърнало се през 1909–1910 г. за възвръщане на отнетите права и привиле-

гии, се разгоря с нова сила. На 11 март започна бунта си малосорските племена в Шкодренския вилает. Пълномощният министър в Цетина Недялко Колушев, проникнал в тънкостите на Албанския въпрос, изтъкна в доклад до Фердинанд I, че е отворен „нов хоризонт в политиката на Европейска Турция“: „Нашите интереси са тясно свързани със съдбата на тоя народ (албанския – б. а.) и нам е длъжност да съгласуваме дейността си така, щото да можем да използваме всяко албанско движение, което би било от естество и интензивност да загрижи централното турско правителство, както е сегашният случай, ако желаем да не се откажем от първенствующата роля, за която сме повикани на Балканския полуостров“.

Опитният дипломат улучи „слабото място“ на монарха, но освен него имаше и отговорно по Конституция правителство. Министър-председателят Гешов се надяваше чрез добросъседски отношения с Османската империя да подобри участието на българите в Македония и Одринска Тракия, а и съветите от Санкт Петербург го караха да спазва възприетия курс на предпазливост и въздържаност. Черна гора обаче пряко се намеси във въстанието, и то с користни цели. До София стигнаха сведения за предложението, направено от крал Никола I в послание до сръбския крал Петър I, което предвиждаше дележ на част от „Османското наследство“ – така наречената „Стара Сърбия“ (Косово и Метохия), Северна Албания и Северозападна Македония – по красноречив начин: Черна гора предвиждаше за себе си Новопазарския, Ипекския и Призренския санджаки от Косовския вилает, както и северната част на Шкодренския вилает, а на Сърбия оставяше Прищина, Скопие, Тетово, Кичево и цялата ивица между р. Шкумба и бъдещата черногорска граница с пристанището Драч. Съюзени от тези териториални интереси, двете държави трябваше да се облагодетелстват от албанското въстание и да окупират така разделените земи. Въпреки че не се очакваше „нищо положително“ от тайните преговори поради съперничеството между двете династии, все пак те бяха предвестник на възможно прегрупиране на силите.

В Белград избягваха да развалят отношенията си с Високата порта, която предоставяше изгоди в извършването на религиозна, просветна и дори въоръжена пропаганда, а и Черна гора не беше онзи бъдещ съюзник, с когото можеше да се постигне победата. Българската дипломация също

• Фердинанд

не желаеше да бъде изненадана от „един общ пожар на Балканите“. Най-точен неин изразител стана пълномощният министър в сръбската столица Андрей Тошев, който предупреди царя: „Да воюва сама (България – б. а.) против Турция, без да е сигурна откъм другите си съседи, е опасна авантюра. Най-малкото, което ни се налага, следователно е да се опитаме да си гарантираме неутралитета поне на останалите балкански държави. В числото на тия държави на видно място стои Сърбия, която няма да стои със скръстени ръце в случай на конфликт между нас и Турция. Разбира се, още по-добре би било, ако може да се постигне нещо повече от въпросния неутралитет. Колкото и да е за предпочитане политиката на развързаните ръце, от която досега видяхме толкоз облаги, създаването на известни връзки в днешния момент между България, Гърция, Сърбия и Черна гора се явява за предпочитане“.

Пълномощният министър обаче препоръчва „голяма осторожност“, като се ограничи сближението в стопанската област и да не се поемат военнополитически задължения. Проницателността на Тошев в случая бе завидна, защото, макар и да нямаше генералшабно образование, той предсказа опасно за българската национална кауза стратегическо развитие: „Какво би била в състояние да направи тая сръбска армия, ако би била със или против България в случай на война между нас и Турция – ясно е като ден. Но дори и тогава, когато вместо да иде против България, би навлязла в Македония, туй пак не би било в наша полза“. Предвидливият дипломат разбираше, че на България „едва ли ще бъде възможно едновременно да действа по всичките си граници“. Ето защо според него „едно сближение между България и Сърбия за нас трябва да бъде по-скоро средство, нежели цел“. Ако то не дадеше резултат, Тошев съветваше да се потърси споразумение с Австро-Унгария. Подобна решителна стъпка русофилското правителство на Гешов не можеше да си позволи.

Българското Възраждане не е приключило

ДИМИТЪР АЛ. ЙОНЧЕВ

ПРОДЪЛЖЕНИЕ ОТ МИНАЛИЯ БРОЙ

Според мен, Българското Възраждане не е приключило. Изхождайки от историческия си опит, следва да продължим да разкриваме и осъзнаваме определени исторически истини от българската история. Това е най-важното условие за Новото Българско Възраждане, в началото на третото хилядолетие след Христа.

Въпросът е за българската нация и национална идентичност. И за в бъдеще, независимо от развитие и изповядване на общи икономически и политически форми на организация, нацията ще си остане централен полюс за идентификация. Ние не бива да търсим отговор на този въпрос в многото и най-различни, било на запад или на изток, истории и теории по въпроса. Трябва да ги отчитаме, но преди всичко да изхождаме от хилядолетната българска история. Новото Българско Възраждане е призвано да доразкрие историческите корени на българската нация и национална идентичност, и да подпомогне българите за тяхното осъзнаване и възприемане, чрез преодоляване и на религиозното разделение и дезинтеграция на българската нация. Дали е случайна или не инерцията на това разделение, е друг въпрос. Но тя е много силна, включително и в някои научни (отделен въпрос до колко са научни) публикации. В тях всички български граждани, които изповядват исляма, или произлизат от тази религиозна част от населението у нас, ги класифицират като турци.

Подобни писания от български историци не са малко. Тук нямам възможност да се спирам по-подробно на тях, където се преплитат истини с неистини. Акцентът е върху процесите в Родопите, затова ще се спра на нещо важно, на пръв поглед безобидно. Да вземем един цитат от писане на проф. Валери Стоянов, според който: „...наблюдават се процеси на ориентиране на българо-мохамедани към турската етнорелигиозна общност...” И каква е тази „етнорелигиозна общност”? Според проф. Стоянов това е „турската етнорелигиозна общност”. Значи турската общност се изгражда на етнорелигиозна основа. И кой се „ориентира”, какви са тези „процеси на ориентиране”? Това са „процеси на ориентиране на българо-мохамедани към турската етнорелигиозна общност”? И така стигнахме до „българо-мохамедани”, дума която

е неточна, а би трябвало да е българо-мохамедани. В случая не произнасянето на думата, а друго е по-важното. Това са „процесите на ориентиране” и идентифицирането на силите, влияещи на тези процеси или процес, който проф. Стоянов го характеризира, малко преди посочения цитат, като еволюционен(?). И това на пръв поглед „безобидно” възприемане, тръгнало от истории, че може да има етнос на религиозна основа, се подема от бамбашка политици и от журналисти. Така се поддържа и развива процесът за турчезването на българите мюсюлмани, за подобни процеси сред българите мохамедани, за дезинтеграция на българската нация на религиозна основа.

Питам, всичко това случайно ли е? Отварят ли се изследвания, свързани с тази проблематика, примерно и на западни изследователи, там може да се намерят не само проучвания за българите мюсюлмани, но и за ислямизационните процеси в Османската империя.

Българи мюсюлмани на Балканите има не само в рамките на българската държава, в съседните ни държави, а и в Албания и Косово. Те също са подложени на денационализация, асимилация и потурчване. Характерен е случаят с българите мохамедани от Западна Тракия, за откъсването им от българската нация чрез „създаване” от гърците на някаква си помашка нация. Тези българи мохамедани се нуждаят от адекватна българска политика, но такава политика няма. За разлика от това има „проучвания” и „писания” на български „учени” за създаване на помашка нация и у нас.

Подобни публикации през последните две десетилетия не са изолирани случаи в българската историография. Общото за тези публикации е, че в тях се преплитат истини с неистини. Но това „преплитане” не е случайно, то се вражда в преследването на определени цели.

Да се върнем на казаното от Зия Гьокалп, че: „Днес помаците говорят български, но са турци и утре под влиянието на исляма ще научат турски и ще забравят днешния си език”. Въпросът е, защо и български учени преследването на определени цели. Да се върнем на казаното от Зия Гьокалп, че: „Днес помаците говорят български, но са турци и утре под влиянието на исляма ще научат турски и ще забравят днешния си език”. Въпросът е, защо и български учени преследването на определени цели.

нават, а други - съзнателно да прокарват лъжливи исторически концепции, под формата на „другата история”. След приключване на конференцията „100 години Балканска война – 100 години свобода за Родопите” в Смолян на 16 октомври 2012 г. зададох въпрос на Михаил Груев: „Какво е становището на вашата катедра в СУ за книгата на Джъстин Маккарти „Смърт и изгнание. Етническо прочистване на османските мюсюлмани (1821-1922).” Той ми отговори: „Нямаме становище”.

Задавам му втори въпрос: „Какво ви е мнението за предговора към книгата от Веселин Ангелов”. Той ми отговори: „Всеки има право да изразява каквото си мнение иска”. Да, всеки може да изразява мнението си, но когато то е в разрез с историческата истина и обслужва политически цели не е добре да се подминава. Книгата на Джъстин Маккарти е издадена от издателството на СУ. Според мен, това никак не е добре. Още няма официална и аргументирана научна позиция от българската историческа мисъл, както за книгата, така и за предговора към нея. След книгата на Джъстин Маккарти се появиха поредица публикации в нейния дух, бълващи фалшиви и преднамерени исторически концепции. Плодовити са и български автори, мултиплициращи фалшификатите на Макакарти, безсрамно и безпардонно преплитане на истини с неистини и клевети с определени истини. Найновото такова „творение” е на „Европейския институт – помак” в Смолян с автор Исмен Реджепов. В годишнината, когато ние българите отбелязваме, освен 100 години от Балканската война още една забележителна светла за нас дата- 250 годишнина от нашата история, този институт с такова гръмко име и авторите му са на друго мнение. За тях „Атонският монах Паисий Хилендарски написал най-съвършената си лъжовна книга „История Славянобългарска”, изпъстрена с чудовищно фантастична митология на несъществуващи царе и битки... И този свещен лъжец е канонизиран за светец от Българската православна църква вместо да бъде анатемосан”.

Цялата книга на Исмен Реджепов е изпълнена с подобни чудовищни лъжи и клевети. Прозира завоалираната злоба и враждебност към българите и всичко българско, но българската историческа мисъл все още мълчи. Не само за книгата на Джъстин Маккарти, но и за тази на Исмен Реджепов се чака мнението на българ-

ската историческа наука. От това ще се види и „кой, кой е” от днешните български историци и на кой се „кланят”, на Клио или на Сатаната.

Тази идеология е навлязла и навлиза в научната област. Целта на тази идеология е да обслужва политическата практика на определени субекти. В случая ни интересува Турция. Затова ще повторя, тя продължава да получава сериозна подкрепа от американската външна мултикултурна политика, като умело се възползва от нея, но без да я приема. Турция може във вътрешен план да не приема идеологията на мултикултурализма, но във външната си политика я използва, включително и във водената от нея психологическа война срещу България.

Турция, преследвайки неоимперските си цели, води добре планирана и изключително прецизирана политика. В тази политика се вписва и саботажа от ДПС за избиране на ген. Васил Делов за почетен гражданин на Кърджали. В турската политика перфидно се вражда и психологическата война, която Турция води срещу България. Но тази политика застрашава не само уникалността на българската нация, но и уникалността на Западната цивилизация. Девизът на Франсис Бейкн „Знанието е сила” е задължителен при разкриване на българското минало. Колкото по-безпристрастен и верен е погледът ни към миналото, толкова по-добре ще гледат очите ни към настоящето и бъдещето. Нищо добро не ни очаква от безпардонното изопачаване от някои историци на историческата истина. И „Иуда Искарот, отиде при първосвещениците и рече: какво ще ми дадете, та да ви дам? А те му предложиха тридесет сребърника”. И днес отиват историци, други учени, журналисти, политици и питат какво ще им дадат.

По специфичен е въпросът с българите мюсюлмани, а и християни, намиращи се в Молдова, Бесарабия, и особено доста по на изток, в Руската федерация и в страните от ОНД. Дали е прав съвременният историк от Казан Фаргат Нурутдинов, казвайки че: „У нас ислямът уби българското, у вас - православието!”. Дали това българско е напълно заличено? Дали то наистина е убито или това е емоция, и тъй по нещо, което е на път да изчезне, или по-скоро, да възкръсне за нов живот? Не се ли завръща Тангра, да да освети пътя на българите? Неговите светилища са още живи при българите,

Реномирани училища трябва да обучават на ислям

наричани татари в Казанска губерния или Татарска република. Завръща ли се тангризмът със своя универсалистски характер сред българите, или той не ни е напуснал? Дали в това не се крие особеното в нас българите, където славянското на всяка крачка се преплита с неславянското? Прекъсната ли е, или по-скоро не, невидимата връзка на българите с Центъра на света, намиращ се в Тиеншан, в района на седемхилядника връх Кан Тангра, наричан и днес от местното население Върхът на българите?

Дали тази невидима връзка не подтиква Президента на „Българският Национален конгрес” Г. Халил в Казан да заяви, че „Дунавска България е длъжна да изпълни ролята си да обедини всички български народи в света (из руските народи към тях се отнасят още балкари, карачаевци, чуваша и башкири)”.

Изучаването на исляма, обучението на български младежи за нуждите на мюсюлманското вероизповедание у нас е друг важен въпрос. Още през 2009 г. изказах мнение, че това е логично да стане в българско учебно заведение, като например СУ, където е и Богословския факултет (преди да стане факултет функционираше като Духовна академия), където не малка част от младежите поемат пътя на духовници. Не че няма Висш ислямски институт (ВИИ) в София, но досегашната му кратка история показва неблагоприятното влияние върху него на задгранични центрове. До сега не съм чул да има ответно становище. По-скоро продължава подмолно да се работи за изграждане на Ислямски център в София. Като не става в София, не може ли в Смолян да има подобен факултет, като филиал на някой университет за подготовка на младежи за ислямски духовници? Въпросът е, да се изучава исляма и историята на българския ислям в реномирано българско висше учебно заведение и да не се допуска външна намеса. Сместът на въпроса „Откъде идваме?” е централен при определяне на това „кой сме ние”. Новото Българско Възраждане е призвано да осветлява пътя на българите, от запад, от Черноморието, вървейки на изток, и след хилядолетия обратно на запад. Да се знае хода на българите,

за движението ни по света, как ставаме „цивилизатори на света”, за изминатия път през хилядолетията и връщането ни в обетованата земя, тази земя, към която посягат нечестиви сили. Да обичаме и пазим земята си, да знаем „кой сме ние”, религиите да не ни разделят и преди всичко да сме българи. Но при днешната българска действителност, при днешната политическа класа, подобен процес няма да се иницира от „горе стоящите”. Той може да тръгне само от долу, от хората. Но и тогава са нужни хора между хората. Ние си имаме много ценен български опит, опита на Светослав Духовников и неговите сподвижници. Въпросът е за приемствеността на единния бог Тангра – първият научен светоглед и тангризма от Орфей и орфизма - таз „магнетична светлина”, която е осветявала и ще освети пътя на българите към историческото им безсмъртие. Не бива да се забравя, а да се знае и помни, че Орфей и орфизмът, че родопският пророк е изповядвал вярата, която повече от хиляда години след това ще дойде отново по тия места от юг чрез Св. Ап. Павел. Това е нашият пророк, дал на хората по нашите земи вяра в единния Бог, много преди появата на приетите днес за единствени монотеистични религии – юдаизъм, християнство и ислям.

Не е въпрос да се дискутира дали има богоизбрани народи, и че някои си вярват, че са такива. Но ако изведем изискуванията, по които не малко народи, и преди всичко евреите, обясняват как и защо са богоизбрани, то ние българите, не само че ги имаме, но нашите са автентични и са много повече от техните. Повтарям, Новото Българско Възраждане следва да започне с доразкриване корените на българската национална идентичност, на определени исторически истини и тяхното осъзнаване; да показва историческото развитие, културното наследство и световната цивилизаторска роля на българите. Знанието за нашето велико минало ще ни помогне да устоим на днешното бурно време и на неговите предизвикателства. Ще ни помогне да се въздигнем и възродим като народ и нация, обединени в борбата за един по-справедлив и социално устроен свят.

Пълният текст ще бъде публикуван в „Известия” на ТНИ

Жена надви винари на Трифоновден

12 участници се състезаваха в конкурс за най-добър производител на червения еликсир

АНЕТА КУТЕЛОВА

Тракийското дружество „Георги Сапунаров“ в Хасково отбеляза подобаващо празника на винаря и лозаря Трифон Зарезан. За цар на виното бе провъзгласен дългогодишният производител на домашно вино Никола Каракирков. На него се падна честта да зареже лозовата пръчка, както повелява традицията. Той заля с вино пръчките, поставени в менче.

Празникът продължи с конкурса за най-добър производител на домашно вино. В него се включиха 12 участника. Всеки от тях бе представил своето червено вино. Конкурсът се проведе анонимно – напитките бяха в номерирани чаши без да е посочено името на производителя. Еликсирите бяха оценявани от експертна комисия: членът на СТДБ Димитър Шалапатов, председателят на местната организация – Кирил Сарджев и „царят“ на виното Никола Каракирков. Тримата дегустатори оце-

▪ Председателят на тракийската организация в Хасково – Кирил Сарджев връчи наградата на най-добрия производител на вино – Величка Колева

няваха качествата на вината с оценки по шестобалната система. Организаторите на празника Трифон Зарезан бяха подготвили и награди за най-добрите производители – отличия за първо, второ и трето място, и две утешителни награди.

За изненада на всички участващи и присъстващи на събитието първа награда спечели жена – Величка Колева. Тя е дългогодишна активис-

тка на тракийската организация. За успеха си в производството на червено вино беше наградена с бъклица. Наградата ѝ връчи председателят на хасковското дружество – Кирил Сарджев, който ѝ пожела да е жива, здрава и да продължи да произвежда качествено вино. Във виното на Величка се чувства рядко срещан разнообразен букет от сортове грозде, обясниха от журито.

Втората награда бе присъдена на Емил Чукалов, който получи поставка за вино. Същата награда бе връчена и на третия претендент Никола Николов. Други две жени получиха утешителни наградикана за вино – Ирина Чавдарова и Недялка Русева.

Празникът продължи с кръшни хора и танци в сградата на Тракийското дружество „Георги Сапунаров“.

Тракийските младежи организираха дегустация на домашна ракия!

По случай празника на виното, младежите от тракийското дружество „Екзарх Антим Първи“ – Бургас организираха дегустация на домашно приготвена ракия. Над 20 души взеха участие

в мероприятиято, което се проведе в залата на Тракийския дом в Бургас. Всяко от питиетата бе представено от неговия собственик с информация за дата на производство, материал и начин

на приготвяне. Някои от майсторите дори споделиха тайните добавки, които използват, за да стане ракията им пивка. Но всички бяха единодушни: „От моята ракия глава не боли“.

Идеята за мероприятие-то се роди от желанието на младежите от тракийското дружество да почетат и споделят традициите на българския народ. Българският бит е пряко и неразрушимо свързан с лозарството. Участниците споделиха, че са се научили да правят питието от своите бащи и дядовци. „Самият процес на варене на ракия се превръща в своеобразна магия. Нещо, което ни сплотява“ – споделят младите майстори.

Младежите от тракийското дружество „Екзарх Антим Първи“ – Бургас ще продължат да отбелязват народните празници и да работят заедно за запазването на традиционната българска култура, заяви секретарят на дружеството и председател на младежите – Тодор Ангелов.

МЛАДЕЖИ И ИСТОРИЦИ СИ СТИСНАХА РЪЦЕТЕ НА КРЪГЛА МАСА

Кръгла маса на тема „Тракийски войводи - 113 години от смъртта на Капитан Петко Войвода“ се проведе в град Средец. Тя е по инициатива на Младежко тракийско дружество „Свети Георги Победоносец“ и се проведе съвместно с община Средец.

„Подкрепяме това споразумение за партньорство, обединени от идеята, че времето, в което живеем и реалностите, които ни налага членството ни ЕС, извеждат на преден план необходимостта от обединяване и увеличаване на усилията на организации и медии с патриотична и родолюбива насоченост.“ се казва в документа. Става дума за сътрудничество в инициативи, свързани с историята и доброволството, поясни председателят на младежкото тракийско дружество в града Георги Гюзелов.

В кръглата маса, която се проведе в зала 2 на община Средец, се включиха директорът на историческия музей Красимира Костова и нейният екип, както и представители на Тракийско младежко дружество в Бургас.

На срещата бе представена и интернет страницата „Героите на България- Историята днес“.

Представиха „Обезбългаряването на Одринска Тракия“

ДИМИТРИНА СМОЛЕВА

Студио „Тракия“ към Софийското тракийско дружество организира представяне на книгата на Тодор Тодоров „Обезбългаряването на Одринска Тракия. Историческа ретроспекция, настояще и бъдеще“ на издателство „Иврай“. Авторът е правист, потомък на тракийци, който от дълги години изследва и събира материали по темата.

Във въвеждащото си слово Тодор Тодоров изложи накратко съдържанието на книгата. В исторически аспект византийски източници свидетелстват, че нашите предци славяните са се заселили в Одринска Тракия през III-IV в., а траките са обитавали тези земи хилядолетия пр.н.е.. Документите показват недвусмислено численото превъзходство на българите над останалите етноси в цяла Източна Тракия през петвековното турско робство. През 1925 год. Турция безвъзвратно заема Одринска Тракия, като компенсация за земи, заети от Англия след Първата световна война. В книгата са описани събитията, разиграли се в този район от завладяването му от османците до днес. Анализирани са обстоятелствата около сключването през 1925 год. на пакет от документи /т.нар.Ангорска спогодба, засягащи имуществените проблеми и конкретно въпроса за компенсации на заграбените от Турция имоти на тракийските бежанци от 1913 год., който не е решен и до днес.

Честито!

Централното ръководство на СТДБ и редакцията на в. „Тракия“ поздравяват най-сърдечно рождениците на съюза:

Яни Ставрев Янев-Кърджали	2.3.1949 г.
Хубен Стефанов Стефанов-Хасково	4.3.1959 г.
Проф. Иван Георгиев Филчев-София	5.3.1923 г.
Ирина Димитрова Енчева-Бургас	8.3
Еню Атанасов Димитров-София	16.3.1940 г.
Ели Вълчева Гьорева-Пловдив	21.3
Проф. Тодор Кирев Тодоров-София	25.3.1933г.
Антоанета Стойчева Йотова-София	27.3

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Алианс Медиапринт

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Централното ръководство

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Никола Инджов и Тодор Корусев; Главен редактор: Соня АНГЕЛОВА;
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Михаил ЖЕЛЯЗКОВ (Бургас) - 056/86 16 76; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) – 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ - 0878 83 39 92; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) - 076/60 13 67; Бойка БОРАДЖИЕВА (Пловдив) - 032/67 35 18; Димитринка СМОЛЕВА (София) - 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) - 044/62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) - 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) - 038/632 060; Маргарита НАЧКОВА (Шумен) - 054/86 99 52; Мария ИВАНОВА (Ямбол) - 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF

Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

ДАНИЕЛА ЦАНКОВА-ГАНЧЕВА

През първото десетилетие на XX в. българската армия започва да се преоборудва и превъоръжава. Наред с политическата подготовка на събитията в началото на века започва и материалната. Националният военноисторически музей е единственото място, където има пълна колекция на български военни униформи и снаряжение.

Редникът притежава парадна, служебна и домашна форма. През първото десетилетие на века парадна форма имат само шефските полкове. Мундирът е тъмнозелен, кушакът е по цвета на приборното сукно. От своя страна облеклото бива първосрочно (неприкосновен запас) и второсрочно (раздадено за употреба).

През първото десетилетие на века в световен мащаб се наблюдава стремеж към опростяване на облеклото и въвеждане на защитен цвят облекло. България не остава назад и в тази област. До този момент отделните полкове се различават по униформите си, по цвета и кройката им.

Платът, от който се шият униформите, е кафяв натурален шаяк. Индустриално търговско дружество „Бъдащност“ – Самоков, доставя шинелни сукна, червени, сиви и натуралносини шаяци за шинели и одеяла.

До войните и по тяхно време има само малки и частични промени в униформите и снаряжението. Като парадна форма войниците от шефските полкове носят мундир със сукнени панталони. По кройка мундирът е като офицерския, шие се от тъмнозелено сукно, с два борда, които се разширяват. Мундирът е двуреден с по шест копчета. По края на борда има кант от червен гайтан. За пехотата приборното сукно в началото на века е червено. На пагоните с боя е изрисуван вензелът на шефа на полка. Към мундира се носят сукнени панталони. Фуражката и ботушите са като при другите форми. За всички останали полкове парадната форма се състои от калпак със сукнено дъно, отпред с кокарда с метален герб или фуражка от шаяк, с околожка, висока 4 см, козирка с кокарда трицветна – бяла, зелена, червена. Куртката е изработена от шаяк.

Към мундира се носят сукнени панталони. Фуражката и ботушите са като при другите форми. За всички останали полкове парадната форма се състои от калпак със сукнено дъно, отпред с кокарда с метален герб или фуражка от шаяк, с околожка, висока 4 см, козирка с кокарда трицветна – бяла, зелена, червена. Куртката е изработена от шаяк.

Куртка на войник от 8-ми пехотен приморски полк и параден мундир на подофицер от 22-ри пехотен тракийски полк

Облекло и снаряжение в българската армия - 1912-1913 и 1915-1918 г.

■ Двадесет и втори пехотен тракийски полк, парад в Кавала, 2 май 1913 г.

та е права, висока 4 см, със закръглени краища, закопчавана се догоре, пагоните са пришити, с боя е отбелязан номерът на полка: за пехотата и инженерните части – с червена боя, за конницата – с жълта. Куртката има два горни тризъбни капака (в някои случаи леко закръглени). Ръкавът е прав с обшлаг (маншет), широк 9 см. Гърбът се вталява чрез наборки. Подплатата е от сив памучен плат, под яката се носи бяла якичка.

През летните месеци всички войници от пехотата и инженерните части носят цървули.

През 1907 г. ботушите се заменят с нов тип пехотни обувки, които са с токове от напластена кожа. За кавалерията също има нов тип обувки.

Служебната форма включва фуражка, куртка и панталони от шаяк (по кройка като при парадната форма), поясен ремък и ръкавици. В поход и на военни учения се носи само знакът на военния орден „За храброст“.

Домашната форма включва калпак, фуражка, куртка или

всички редници носят цървули и навуца.

През летните месеци за всички форми се носи фуражка с бял чохъл, гимнастическа риза, изработена от памучен плат, наречен равентух.

През зимата войниците носят шинел, ушит от дебел сив шаяк, с обърната яка, с петлици от червено сукно с копче. Шинелът е двуборден, но еднореден, закопчаван се по средата с шест копчета. На гърба има колан, плоха и шлиц, ръкавът е прав с обърнат обшлаг. Според изискванията шинелът трябва да стигне до 30 см над земята. По време на

походи през зимата се носи башлък (качулка), изработен от груб шаяк, обточен с памучен плат, с дълги връзки, които се кръстосват на гърдите и се придържат от колана, при вятър могат да се използват като шал. Башлъкът е характерен за руската армия от времето на Руско-турската война 1877–1878 г.

През 1906 г. според министерските заповеди облеклото и снаряжението, които трябва да носи войникът във военно време, когато е с ботуши, трябва да тежи 10,130 кг, с цървули – 9,530 кг, като шинелът тежи 3,400 кг.

Войнишкото снаряжение е установено през 1898 г., включва поясен ремък от телешка кожа, лопус за нож, две поясни и една презрамна паласка за побиране на 100 патрона. През 1902 г. се приема нов образец раница, но в хода на войните се използват и двата типа раници, носи се сухарна торба,

манерка за вода от алуминий, канче за храна нов образец, приет през 1907 г. Шинелът се носи сдиплен върху раницата при новия образец раница, а

■ Офицери от 12-и пехотен балкански полк, на позиция, 1913 г.

■ Група офицери пред офицерската землянка на Чатаджанската позиция, 1913 г.

военните операции – в лошо време бригадите от зле обленените и лишени от палатки резервни полкове трябва да се разпределят на квартири, а не на бивак. По време на Първата световна война недостигът се задълбочава, тъй като в края на септември 1915 г. България има 600 772 войници и сержанти, а към 1. IX. 1918 г. – 855 175 войници, т. е. 34% (17% от населението) от мъжете са в униформа.

Стремежът за въвеждане на еднакво облекло за всички родове войски се проявява и при офицерската униформа в първото десетилетие на XX в. Заповед 309/1905 г. уточнява офицерското облекло – парадно (само за шефските полкове), служебна и домашна форма.

Облеклото на офицерите се различава според тяхното старшинство. Облеклото на генералите включва калпак, висок 9 см, който при всички офицери е от бяла агнешка кожа. Дъното за генералите от пехотата, артилерията и кавалерията е от крапово сукно, за генералите от Генералния щаб, съдебното ведомство и инженерните войски – от черно катифе с крапови кантове, отгоре с по три пресечени галуна, които биват златни или сребърни. Генералите от кавалерията носят сребърна чешуя. Всички калпаки отпред имат александровска звезда.

при стария образец – сдиплен като бримка през лявото рамо. Всички, които са на коне, носят кобурна торба и чемодан вместо раница. По време на Първата световна война като допълнение към войнишкото снаряжение е въведена немският тип каска – модел 1916 г., изработена от хромирана стомана. В хода на Първата световна война България внася от Германия 170 000 каски.

Според министерските заповеди във военно време пехотинецът трябва да носи 27,945 кг на гърба си – от тях 16,790 кг облекло и снаряжение и 9,435 кг въоръжение (пушка, ножна и 150 патрона) – 1 720 кг храна. Конникът носи върху себе си 13,900 кг облекло и снаряжение (от тях 9,710 кг облекло, 5,190 кг снаряжение) и въоръжение (кабина, сабя и 50 патрона).

При мобилизацията по

време на Балканските войни част от войниците особено от Резервната армия, са обленени с вече старо неформено парадно цветно облекло. В пехотата някои части допълват липсите си с цветно парадно облекло от конницата, което вече не е формено. Има и войници, които допълват облеклото си със собствено цивилно облекло. При първата мобилизация през 1912 г. се установява голям недостиг на облекло и снаряжение. При облеклото то може да се замести с лично, но снаряжението е в още по-лошо състояние. Липсват платнища, особено в Резервната армия. В някои дивизии този недостиг е разпределен между всички части равномерно, в полковете има войници с формено и неформено облекло. В други дивизии недостигът пада върху третите бригади. Това оказва неблагоприятно влияние при